

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ОСОБЛИВОСТЕЙ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

У роботі розглянуто агресивна поведінка у підлітків, як складна та важлива проблемою, що вимагає ретельного аналізу.

Проаналізовано дослідження агресивної поведінки підлітків з метою виявлення взаємозв'язку та впливу військового стану на її рівень.

Представлено дослідження особливостей агресивності підлітків в умовах військового стану та класифікація за категоріями, що представлені на рис. 1.

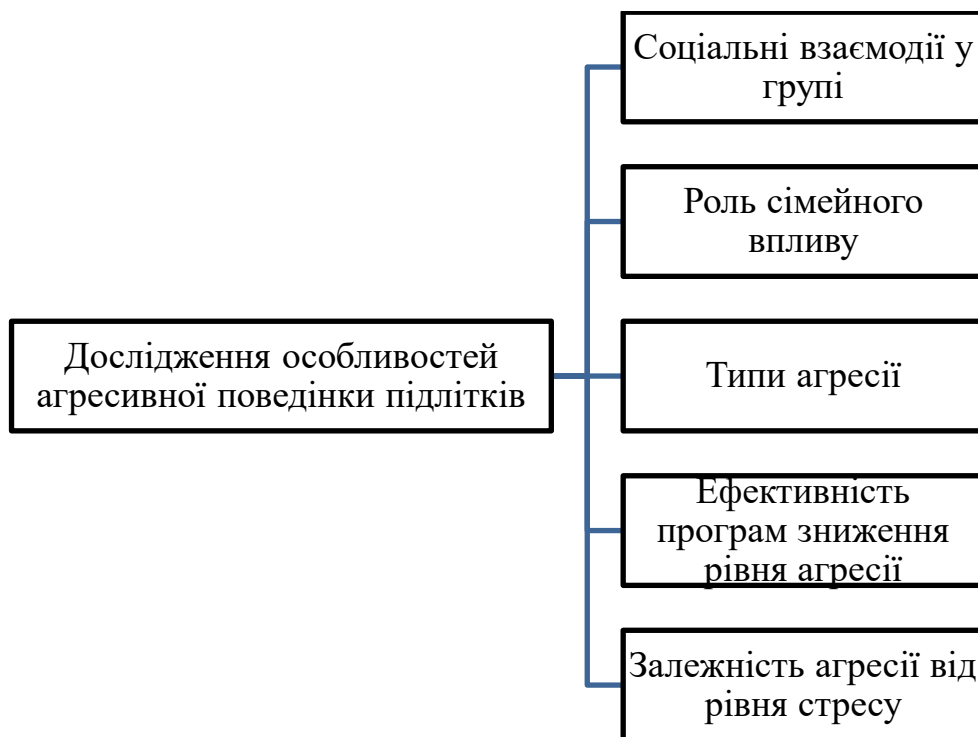

Рис.1. Класифікація досліджень особливостей агресивності підлітків

Вивчення агресивності підлітків в умовах воєнного стану є специфічним та складним напрямком.

Виявлено, що групу осіб з ризиком адаптаційних порушень складають підлітки, які перебували або перебувають у зонах бойових дій чи окупації. Однак серед тих, хто живе у відносно безпечних умовах на території України, все ще спостерігаються високі рівні стресу. Рівень їхньої стресової реакції коливається між пригніченням і збільшенням, а деякі підлітки відчувають безсилля внаслідок хронічної втоми.

Колектив авторів Wietse A. Tol, Suzan Song та Mark J. D. Jordans зазначає наступні ключові моменти щодо досліджень агресивності підлітків:

- в різних соціокультурних контекстах існують значні відмінності визначення бажаного психологічного здоров'я;
- важливою є соціально-екологічна підтримка дітей та підлітків, які постраждали від війни.
- батьківська підтримка та батьківський контроль найбільш пов'язана з бажаними наслідками для психічного здоров'я підлітків.
- життєстійкість молодих людей у більшій мірі залежить від факторів розвитку, статі та контексту особистості, а не тільки від факторів ризику щодо агресивної поведінки.

В дослідженні емоційно-оціночних та особистісно-сміслових відносин в сімейному середовищі, що виникають внаслідок батьківського контролю над цифровою взаємодією підлітка під час воєнного стану, показано зменшення частки тих, кому легко спілкуватися з батьками - на 8%. Зазначено, що позитивні емоційно-оціночні та особистісно-сміслові відносини в сімейному середовищі ґрунтуються на почуттях доброзичливості, любові, турботи, піклування [2].

При аналізі впливу віртуального простору на соціалізацію підлітків у воєнний період було виявлено, що віртуальний простір має значний вплив на ціннісні орієнтації, ставлення до війни, національну ідентичність та інші аспекти соціалізації підлітків, що може грати важливу роль в формуванні агресивності підлітка [4].

В роботі Г. Р. Дубровинського представлено дослідження стосовно очікування негативних наслідків психотравми дітей війни у подальшому їх психологічному, фізіологічному та соціальному розвитку. Показано, що діти війни сучасної України потребують постійної уваги з боку професійних спеціалістів психологів та реабілітологів [4].

Отже, аналіз досліджень показав наявність взаємозв'язку між рівнем агресивної поведінки підлітків та умовами військового стану. Проведення подібних досліджень стимулюють удосконалення програм для покращення психологічного стану підлітків під час воєнних конфліктів.

Література:

1. Столярчук О. А. Навчання та психоемоційний стан українських підлітків в умовах війни в Україні / О. А. Столярчук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія, 2022. – № 1. – С. 115-120. DOI: <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2022.1.22>

2. Populit O. The impact of the digital environment on younger students and Adolescents: modern trends in the context of war and crises / O. Populit // Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації, 2022 р. – № 4(52) – С. 134-140.

3. Boichuk O. Effectiveness of virtual space in the socialization process of teenagers (under martial law) / O. Boichuk, Y. Lyebyedyeva, M. Stadnyk, A. Mishchuk, L. Shcherbin // Revista Amazonia Investiga. – 2023. – No 12. – P. 266-276. DOI: <http://dx.doi.org/10.34069/AI/2023.63.03.25>

4. Дубровинський Г. Р. Діти війни: дослідження явища психотравми під час військової агресії в Україні / Г. Р. Дубровинський // Український психологічний журнал. – 2016. – № 1. – С. 16-26. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukpsj_2016_1_4

Під керівництвом: доц. каф. Практичної психології, З. Р. Шайхлісламова